

## Kratak pregled

Ovo je brz i praktičan pregled sledećih tema:

- zbog čega je poreklo robe važno za carinske organe;
- kako funkcionišu nepreferencijalna pravila o poreklu;
- kako funkcionišu preferencijalna pravila o poreklu;
- o vrstama preferencijalnih sporazuma;
- šta je to registrovani izvoznik;
- šta je to Obavezujuće obaveštenje o poreklu robe (OOP) i kako se ono koristi.

## 1 Poreklo - uvod

- Govoreći metaforično, poreklo robe u međunarodnoj trgovini može se uporediti sa nacionalnošću ili identitetom jednog naroda.
- Postoje dve vrste porekla:
  - **Nepreferencijalno poreklo** se koristi za određivanje porekla proizvoda koji podležu svim vrstama mera ili tarifnim kvotama.
  - **Preferencijalno poreklo robe** donosi određene povlastice robi koja je predmet spoljnotrgovinske razmene između zemalja koje su ugovorile takav sporazum (reciprocitet) ili gde ga je jedna strana odobrila autonomno. Povlastice najčešće uključuju uvoz robe po sniženoj stopi ili uvoz oslobođen od plaćanja dažbine.
- Roba po pravilu uvek ima nepreferencijalno poreklo, ali takođe može imati preferencijalno poreklo ukoliko postoji preferencijalni sporazum

### 1.1 Određivanje porekla robe

- Poreklo se može dodeliti proizvodima dobijenim u potpunosti ili prerađenim proizvodima.
- Pravila za utvrđivanje porekla proizvoda dobijenih u potpunosti ili prerađenih proizvoda navedena su u zakonodavstvu EU ili u posebnim protokolima o pravilima o poreklu, koji su deo trgovinskih sporazuma. Preferencijalno poreklo robe može se razlikovati od njenog nepreferencijalnog porekla.

## 1.2 Liste obrade ili prerade

- Liste obrade ili prerade su obrade ili prerade koju treba izvršiti na materijalima bez porekla kako bi dobijeni proizvod mogao da stekne status proizvoda sa poreklom.
- Pravila treba da se primenjuju na proizvode na osnovu njihovog svrstavanja prema Harmonizovanom Sistemu (HS). Dakle pre nego što smo u prilici da odredimo kroz koje postupke prerade određeni proizvod mora da prođe, neophodno je da se zna u koji se tarifni broj proizvod svrstava.

## 1.3 Dokaz o poreklu

- Dokaz o poreklu je dokumentarni dokaz koji carinskom organu pruža sigurnost da je roba poreklom iz određene zemlje ili područja.
- Ukoliko neko želi da ostvari povlasticu kroz preferencijalne trgovinske mere, mora da priloži dokaz o poreklu robe.

## 1.4 Obavezujuće obaveštenje o poreklu robe (OOP)

- Odluka o OOP je carinska odluka koja pruža pravnu sigurnost u pogledu određivanja porekla robe.
  - Privredni subjekat može da podnese zahtev za dobijanje OOP za nepreferencijalno kao i za preferencijalno poreklo. (videti deo 6)

## 1.5 Administrativna saradnja

- Kako bi carinski organ potvrdio status robe sa poreklom koristiće postupke administrativne saradnje, koje su ustanovile zemlje partneri.
- Ti postupci podrazumevaju razmenu podataka između nadležnih organa.

# 2 Nepreferencijalna pravila o poreklu robe

## 2.1 Svrha nepreferencijalnog porekla robe

- Nepreferencijalno poreklo koristi se **za primenu svih vrsta mera**, među kojima su antidamping dažbine, kompenzatorne dažbine, trgovinske zabrane, zaštitne mere, ...

## 2.2 Određivanje nepreferencijalnog porekla robe

- **Potpuno dobijeni proizvodi** proizvodi potpuno dobijeni u jednoj zemlji ili teritoriji, biće tretirani kao da imaju poreklo iz te zemlje.
- **Prerađeni proizvod**: Roba, u čijoj su proizvodnji učestvovale dve ili više država ili teritorija, smatraće se da je poreklom iz one države ili teritorije u kojoj je obavljena poslednja, **bitna, ekonomski opravdana** prerada ili obrada u privrednom društvu opremljenom za tu preradu ili obradu.

## 2.3 Liste obrade ili prerade za nepreferencijalno poreklo

- Pravila iz liste obrade ili prerade se primenjuju za određivanje nepreferencijalnog porekla prerađene robe i data su u okviru Aneksa 22-01 Delegirane uredbe.

## 2.4 Dokaz o poreklu u slučaju nepreferencijalnog porekla

- Dokaz o poreklu za proizvode se može zahtevati kako bi mogla da se ostvari povlastica po osnovu određenih nepreferencijalnih uvoznih sporazuma, kao što je tarifna kvota.
- Dokaz o poreklu može biti **uverenje o poreklu** (Aneks 22-14 Uredbe o sprovođenju Carinskog zakona Unije) koga izdaje nadležni organ zemlje porekla ili druga nadležna služba.
- U svim drugim situacijama, nije potrebno da se priloži standardizovan dokaz o poreklu, osim na zahtev carinskog organa koji sprovodi postupak verifikacije.

## 2.5 Administrativna saradnja

- Administrativna saradnja **se odnosi samo na primenu specijalnih mera**. Ove posebne mere primenjivaće se samo ako postoji administrativna saradnja i ako su razmenjene sledeće informacije: - nazivi i adrese organa koji izdaju odobrenja (videti 3.4 gore) zajedno sa primerima pečata koje ti organi koriste;
- nazivi i adrese vlastinih organa kojima se treba da se uputi zahtev za naknadnom verifikacijom uverenja o poreklu robe.

# 3 Preferencijalna pravila o poreklu robe

## 3.1 Svrha preferencijalnog porekla robe

- Preferencijalno poreklo **može omogućiti izvesne tarifne povlastice** za robu kojom zemlje trguju. Imajte na umu da u tom slučaju **mora da postoji preferencijalni sporazum** između EU i trgovinskog partnera.

## 3.2 Određivanje preferencijalnog porekla robe

- **Potpuno dobijeni proizvodi**: pojam treba da se proveriti u specifičnim protokolima.
- **Prerađeni proizvodi**: roba treba da bude **dovoljno** prerađena kako bi dobila status robe sa poreklom. Definicije pojmova 'dovoljno' i 'nedovoljno' mogu se videti u specifičnim protokolima o pravilima o poreklu.

## 3.3 Liste obrade ili prerade za preferencijalno poreklo

- Liste obrade ili prerade koje se primenjuju za utvrđivanje preferencijalnog porekla prerađene robe specifične su za svaki preferencijalni sporazum **inavedene su u odgovarajućim protokolima** o pravilima o poreklu

## 3.4 Pravila tolerancije za preferencijalno poreklo

- Osim pravila iz Lista obrade ili prerade, takođe se mogu primeniti pravila tolerancije prilikom utvrđivanja preferencijalnog porekla. To **omogućava** proizvođačima **da koriste određene količine** materijala **bez porekla**. Međutim, količina tih materijala ne sme da bude veća od količine koja je propisana u Listama obrade ili prerade. Iznova, pravila tolerancije su posebno utvrđena za svaki sporazum i navedena su u relevantnim protokolima.

CZU - Poreklo: Šta treba zapamtiti sa kursa

### 3.5 Kumulacija

- Kumulacija je termin koji se koristi da bi se opisao sistem koji omogućava proizvodu sa poreklom iz zemlje A da dalje bude obrađen ili da se doda proizvodu sa poreklom iz zemlje B, kao da je sa poreklom iz zemlje B.
- U tom slučaju, proizvodi ne treba da budu "dovoljno" prerađeni kao što se navodi u Listama obrade ili prerade. U svakom slučaju oni moraju proći preradu veću 'nedovoljne'
- To se može primeniti samo ako zemlje imaju identična pravila o poreklu.
- Bilateralna kumulacija je osnovna vrsta kumulacije i ona je zajednička svim preferencijalnim sporazumima. Ostale vrste kumulacije su: dijagonalna, regionalna, puna i proširena.

### 3.6 Pravilo direktnog transporta

- Kada se proizvod izvozi iz zemlje izvoza u zemlju uvoza on će zadržati svoj status sa poreklom ukoliko se poštuju određena pravila koja se onose na prevoz. (da li je dozvoljeno da se vrši tranzit preko treće zemlje, da li je dozvoljena podela pošiljke, koji dokazi o tranzitu ili neizmenjenosti robe su potrebni, ...) Ova pravila su detaljnije data u protokolima o pravilima o poreklu, koji su deo posebnih preferencijalnih sporazuma.
- U OŠP pravila se zasnivaju na principu nemanipulacije, koja omogućava čuvanje i podelu pošiljki u zemlji tranzita

### 3.7 Dokaz o preferencijalnom poreklu

- Dokaz o poreklu podnosi se kako je navedeno u posebnim trgovinskim sporazumima.
- To može biti ili **uverenje o poreklu** koga izdaje nadležni organ zemlje porekla ili **izjava o poreklu** koju sačinjava sam izvoznik.

### 3.8 Administrativna saradnja

- **Administrativna saradnja je zajednička za sve sporazume o poreklu.** Ona je okvir za saradnju između nadležnih organa zemalja partnera. Ona im omogućava da provere da li se pravila primenjuju na propisan način.

## 4 Vrste preferencijalnih sporazuma

### 4.1 Unilateralni trgovinski sporazumi

- Kroz unilateralne trgovinske sporazume Unija odobrava povlastice zemljama u razvoju kao što su uvoz robe po sniženoj stopi ili slobodan uvoz na tržište Unije. Preferencijalni tretman nije recipročan.

#### 4.1.1 Opšta šema preferencijala (OŠP)

- **Reformisana Opšta šema preferencijala Evropske unije** navedena je u Uredbi 978/2012. OŠP šeme koje nude različite zemlje donatori i njihova pravila o poreklu bitno se razlikuju. Npr. roba koja ispunjava uslove OŠP SAD neće nužno ispunjavati uslove OŠP EU.

- Postoje tri glavne verzije ove šeme:
- **Standardni/opšti OŠP** sporazum omogućava **delimično ili potpuno ukidanje stope carne** za dve trećine svih kategorija proizvoda zemljama u razvoju.
- **'OŠP+'** proširena opšta šema preferencijala omogućava **potpunu eliminaciju stope carine** za suštinski iste kategorije proizvoda, kao što su one obuhvaćene opštim sporazumom.
- Sporazum **'Sve sem oružja' (SSO)** za najmanje razvijene zemlje **dodeljuje** kvote za **preferencijalni-slobodan uvoz, osim za uvoz naoružanja i municije**.
- Izvoznik kao dokaz treba da priloži izjavu o poreklu. Izvoznik mora da bude registrovani izvoznik (REX). To znači da on mora da bude registrovan u REX sistemu od strane nadležnog organa zemlje porekla. Prelazni period omogućava zemljama korisnicama da pod izvesnim uslovima nastave da koriste uverenje o poreklu robe "Form A" do kraja juna 2020.

#### 4.1.2 Autonomne trgovinske mere (ATM)

- Unija koristi različite vrste autonomnih **trgovinskih sporazuma** kako bi odobrila privremene preferencijale **različitim kategorijama zemalja**, uzimajući u obzir trenutne okolnosti tih zemalja. ATM su jedna vrsta preferencijala koja se nudi zemljama Zapadnog Balkana.

#### 4.1.3 Prekomorske zemlje i teritorije (OCT)

- OCT **nisu deo carinskog područja Unije**. One su ustavno **povezane** sa četiri države članice (Danska, Francuska, Holandija i Ujedinjeno Kraljevstvo).
- Evropska unija odobrava **korišćenje unilateralnih trgovinskih preferencijala za sve proizvode koji potiču** iz OCT. U cilju definisanja pojma **porekla, teritorije OCT se smatraju jednom teritorijom**.
- Poreklo se može dokazati pomoću uverenja o kretanju robe EUR.1 (koga izdaje nadležni organ zemlje porekla)

## 4.2 Bilateralni i multilateralni trgovinski sporazumi

- Komisija u ime Evropske unije vrši pregovore i primenjuje bilateralne i multilateralne trgovinske sporazume sa zemljama van Unije
- Većina multilateralnih trgovinskih sporazuma Evropske unije koordinirana je od strane Svetske trgovinske organizacije (STO).
- Sporazumi o slobodnoj trgovini (SST) mogu biti bilateralni ili multilateralni, u zavisnosti od broja zemalja koje učestvuju.

## 5 Obavezujuće obaveštenje o poreklu robe (OOP)

### 5.1 Donošenje Odluke o OOP

- Kako bi podneo zahtev za dobijanje OOP, privredni subjekat mora **da** podnese **zahtev** carinskom organu **zemlje u** kojoj ima **sedište ili prebivalište** ili **u kojoj će se OOP koristiti**.
- Carinski organ će proveriti da li privredni subjekat poseduje EORI broj i da li se zahtev odnosi na nameravanu upotrebu Odluke o OOP ili na nameravanu upotrebu carinskog postupka
- Zahtev neće biti prihvaćen ukoliko je podnosilac zahteva već podneo identičan zahtev ili ukoliko je zahtev podnet u njegovo ime.
- Ukoliko je potrebno da se dostave dodatni podaci, podnosilac mora da ih dostavi.
- Ukoliko su svi uslovi ispunjeni, carinski organ donosi odluku i o toem obaveštava podnosioca.
- Odluka o OOP je obavezujuća za carinske organe svih država članica kao i za korisnika odluke. Odluka o OOP važi maksimalno tri godine od datuma njenog stupanja na snagu.

### 5.2 Upravljanje odlukama o OOP

- Nakon što je Odluka o OOP doneta, ona može biti poništena, ukinuta ili može prestati da važi i pre isteka roka od 3 godine. Odluka o OOP ne može se menjati.
- **Poništiti** Odluku o OOP:
- Carinski organ će poništiti odluku o OOP ukoliko je odluka doneta na osnovu netačnih ili nepotpunih podataka koje je podnosilac zahteva dostavio.
- Korisnik Odluke ima pravo da iskaže svoje mišljenje pre nego što se odluka poništi.
- Poništavanje Odluke stupa na snagu od datuma kada je inicijalna odluka stupila na snagu.
- **Prestanak važ enja:**
  - Odluka o OOP prestaje da važi:
    - ukoliko više nije u saglasnosti sa zakonom kao rezultat usvajanja novih propisa ili sklapanja novog sporazuma;
    - ukoliko više nije u skladu sa Sporazumom o pravilima porekla koga je ustanovila STO, ili sa komentarskim objašnjenjima ili mišljenjem o poreklu usvojenim radi tumačenja tog Sporazuma.
  - Odluka o OOP prestaje da važi onda kada više nije u skladu da zakonodavstvom.
- **Ukidanje** Odluke o OOP:
  - Odluka o OOP se ukida onda kada više nije u skladu sa presudom Suda pravde EU
  - Korisnik Odluke ima pravo da iskaže svoje mišljenje pre nego što se odluka ukine.
  - Ukidanje Odluke počinje da važi od datuma objavljivanja operativnog dela presude u Službenom glasniku EU.
  - Komisija može usvojiti odluke kojima se od država članica zahteva da ukinu Odluke o OOP, kako bi se obezbedilo pravilno i jednoobrazno svrstavanje robe po carinskoj tarifi.

- **Produženo korišćenje** u slučaju kada Odluka o OOP prestaje da važi ili je ukinuta
  - Korisnik odluke može da zatraži rok za produženo korišćenje Odluke. Cilj ovog odobrenja jeste da se spreči da privredni subjekat bude oštećen okolnostima na koje ne može da utiče. Produženo korišćenje Odluke ne može se primeniti za OOP koje se odnosi na izvoz.

*Da saznate više o ovoj temi preuzmite (besplatno) modul eUčenja:*

*[CZU nivo 2 - Poreklo.](#)*

*Pogledajte i relevantne propise na veb lokaciji [Evropske Unije](#).*

*Zapamtite, ovo je brz i praktičan pregled najznačajnijih informacija o ovoj temi.  
Samo se propisi objavljeni u Službenom listu Evropske unije smatraju autentičnim.  
Komisija ne prihvata bilo kakvu odgovornost ili obavezu u pogledu ovog dokumenta.*